

भोटेकोशी गाउँपालिका

१. परिचय

१.१ सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिति

बागमती प्रदेश मा अवस्थित सिन्धुपाल्चोक जिल्लाले नेपालको कुल क्षेत्रफलको १.७३% भू-भाग ओगटेको छ । २५४२ वर्ग कि.मि.क्षेत्रफल भएको यो जिल्ला प्रदेश ३ को सवैभन्दा ठूलो जिल्ला पनि हो । २७°२७' देखि २८°१३' उत्तरी अक्षांश र ८५°२७' देखि ८६°०६' पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएर रहेको यो जिल्ला पूर्वमा मित्रराष्ट्र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र दोलखा जिल्ला, दक्षिणमा काभ्रेपलाञ्चोक र रामेछाप जिल्ला, पश्चिममा काठमाडौं र नुवाकोट जिल्लासँग जोडिएको छ भने उत्तरतर्फ रसुवा जिल्ला र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतसँग जोडिएको छ । सदरमुकाम चौतारा समुद्री सतहवाट १,४१८ मिटरको उचाइमा अवस्थित छ । जिल्लाको पूर्व पश्चिम औसत चौडाई ४९.३८ कि.मि. र उत्तर दक्षिण औसत लम्वाई ५३.०६ कि.मि. रहेको छ ।

प्राकृतिक सम्पदा र सुन्दरताका दृष्टिले पर्यटकीय सम्भावना बोकेको यस जिल्लाका प्राकृतिक सम्पदाहरूमा जलस्रोत , जङ्गल र हिमाली टाकुराहरू प्रमुख हुन् । तातोपानी धारा, बञ्जीजम्प स्थल र हेलम्बु लगायतका सु-विख्यात पर्यटकीय स्थलहरू, कला, साहित्य र संस्कृतिले जिल्लाको पहिचानलाई देश भित्र र बाहिर समेत स्थापित गरेको छ । जिल्लाको उत्तरमा रहेको प्रमुख भन्सार विन्दु तातोपानी यसै जिल्लामा पर्दछ । कोदारी लोकमार्ग चीनसँगको व्यापारका लागि देशकै प्रमुख पारवहन मार्ग हो भने जिल्लाका निम्ति गौरव गर्ने विषय बनेको छ ।

जिल्लाको कुल भू-भाग मध्ये लाडटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज र गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्रले करिब एक चौथाई भूभाग ओगटेको छ । शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्जको सानो क्षेत्र समेत यस जिल्लामा पर्दछ । लाडपोध्याङ (२३,२३८ फिट) जिल्लाकै सवभन्दा अग्लो टाकुरा हो भने साँगाचोक गा.वि.स. स्थित माभीगाउँ र वन्दीटार आसपास इन्द्रवति नदी तट सवभन्दा होचो (२,४५० फिट) भूसतह रहेको छ । भोटेकोसी, सुनकोशी, इन्द्रावती, वलेफी, मेलम्ची, सिन्धुखोला, हाँडीखोला, भ्याँडीखोला, महादेवखोला आदि यहाँका प्रमुख नदीनाला तथा खोलाहरू हुन् ।

सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा नयाँ संरचना अनुसारका गाउँपालिका तथा नगरपालिका

गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोगले बागमती अञ्चल, काभ्रेपलान्चोक जिल्लाका लागि तोकेको सिमा ११-१५ को अधिनमा रही आयोगको स्थानीय तहको पुनर्संरचना सम्बन्धी कार्यविधि र त्यसको थप संसोधन सहित स्थानीय विकास अधिकारीको अध्यक्षतामा स्थानीय तह पुनर्संरचना प्राविधिक सहयोग समिति गठन गरी उक्त समितिलाई जिल्लाको नयाँ स्थानीय तहको संख्या र सिमाना निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी दिएको थियो । सो अनुसार यस जिल्लाका राजनीतिक दलहरू, पत्रकार, नागरिक समाज, सम्बन्धित सरोकारवाला स्थानीय जनताको

वहुपक्षीय अन्तरक्रिया, छलफल र परामर्शहरू गरी सम्मानित आयोगको स्थानीय तह पुनर्संरचना सम्बन्धि कार्यविधिको अधिकतम् परिपालना र तोकिएको संख्या सीमा ननाघ्ने गरी अधिकतम् राजनीतिक सहमतिका आधारलाई पनि दृष्टिगत गरी उक्त समितिले आयोगको कार्यविधिमा भएका मापदण्ड जिल्ला र स्थानीयस्तरका परामर्शका आधारमा १२ वटा नयाँ स्थानीय तह (९वटा गाउँपालिका तथा ३ वटा नगरपालिका)को सिमाना सहित प्रतिवेदन तयार गरी आयोगमा पेस गरेको थियो । तद अनुरूप हाल सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा ९ वटा गाउँपालिका र ३ वटा नगरपालिका छन् ।

भोटेकोशी गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नेपाल विश्व मानचित्रमा सर्वोच्च शिखर सगरमाथाको काखमा अवस्थित शान्ति क्षेत्रको रूपमा चर्चित मुलुक हो । प्राकृतिक सम्पदाको रूपमा रहेको जलश्रोतमा विश्वकै ब्राजिल पछाडीको दोस्रो धनी राष्ट्रका रूपमा सुपरिचित छ । गौतम बुद्ध, अरनिको, सीता आदि विभूतिहरूले जन्म लिएको पवित्र पावन भूमि, लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य व्यवस्थामा रूपान्तरित कृषि प्रधान देश हो । नेपालको बदलिँदो राजनैतिक परिवर्तन पश्चात संघिय मुलुकमा रूपान्तरित भई ३ नं. प्रदेश अन्तर्गत पर्ने सिन्धुपाल्चोक जिल्ला उत्तर तर्फ पर्ने चीनको स्वशासित क्षेत्र खासा नजिक रहेको पर्यटन तथा धार्मिक, साँस्कृतिक दृष्टिकोणले पवित्र पावन भूमिको रूपमा यस क्षेत्र रहेको छ । सिन्धुपाल्चोक जिल्लाका ९ वटा गा.पा. र ३ वटा नगरपालिका मध्यको भोटेकोशी गाउँपालिका एक हो ।

भोटेकोशी बागमती प्रदेश नेपालको उत्तरी क्षेत्रको सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको हिमाली गाउँपालिका अन्तर्गत पर्दछ । शिल्पकार अरनिको ई.सं. १२६० मा तिब्बतको ल्हासा चीनको राजधानी बेइजिङ जाँदा यही बाटो भएर एकैकाले काठमाण्डौं देखि कोदारी सम्मको मोटरबाटोलाई निजकै सम्मानमा अरनिको राजमार्ग राखिएको हो । अंशुवर्माको छोरी भृकुटी तिब्बत जाँदा यही बाटो भएर गएको थिइन् । कैलाश मानसरोवर जाने पर्यटकहरू यही बाटो भएर जाने गर्दछन् । भोटेकोशी गाउँपालिका समुद्र सतह देखि १५०० मिटर उचाईमा पर्दछ । गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल २७८.३१ वर्ग कि.मी. रहेको छ । यसको पूर्वमा दोलखा, गौरीशंकर गाउँपालिका र चीन पर्दछ । पश्चिममा बाह्रबिसे नगरपालिका र जुगल गा.पा., उत्तरमा चीन, दक्षिणमा बाह्रबिसे नगरपालिका पर्दछ । भोटेकोशी गाउँपालिका साविकको गा.वि.स. लिस्तीकोट, तातोपानी, फुल्पिङकट्टी र मारमिङ मिलाएर हाल ५ वडामा विभक्त छ । यस भोटेकोशी गाउँपालिकामा ४,४२९ घरधुरीमा कुल जनसंख्या १७,१५६ रहेको छ । गाउँपालिका भित्र खेती योग्य जमिन कम भएकाले निर्वाहमुखी, परम्परागत खेती गर्दछन् । अधिकांश मानिसहरू व्यापार, पशुपालन, नोकरी र वैदेशिक रोजगारमा संलग्न छन् । यहाँको मुख्य धर्म हिन्दु, बौद्ध र इसाई रहेको छ । यहाँका मानिसको मुख्य भाषा नेपाली हो । शेर्पा, तामाङ, नेवार र अन्य जातिको आफ्नो मातृभाषा रहेको छ । भोटेकोशी गाउँपालिकालाई यस गाउँपालिका भित्र रहेका लिस्तीमाई स्थान, पौ गुम्बा, आनी गुम्बा, भैरवकुण्ड, दुगुनागढी, तातोपानी धारा, तातोपानी नाका, नारायणस्थान मन्दिर, बन्जीजम्पले नेपालमा मात्र नभई विश्वमा चिनाउन सफल भएको छ । ठूला जलविद्युतको रूपमा भोटेकोशी, मध्य भोटेकोशी जलविद्युत आयोजना संचालन एवं निर्माणाधीन छन् भने शिवश्री, हिमशिखर जलविद्युत आयोजना भने निकट भविष्यमा नै संचालनमा आउने क्रममा छन् । भोटेकोशी गाउँपालिका विमाण्डक ऋषि तथा श्रृङ्गी ऋषिले

तपस्या गरेको तपोभूमी भएकोले ऐतिहासिक धार्मिक, पुरातात्विक पर्यटकिय सम्पदाको रूपमा परिचित छ ।

१.२ भौगोलिक अवस्थिति तथा हावापानी

साविकका लिस्तीकोट, तातोपानी, फुलपिडकट्टी र मार्मिड गा.वि.स मिलेर बनेको भोटेकोसी गाउँपालिकामा लिस्तीकोट २७°५४' १८.७२" अक्षांश देखि ८५°५३' ०.२४" देशान्तर भित्र समुद्र सतहबाट करिब १३०० मिटर देखि ३,९०० मिटरको उचाईमा अवस्थित छ । वडाको क्षेत्रफल ५१.१४ वर्ग कि.मि रहेको छ । तातोपानी २७°५६' ३०.९५" अक्षांशदेखि ८५°५६'२९.८३" देशान्तर भित्र समुन्द्र सतहबाट करीव १३०० मिटर देखि ४६०० मिटरको उचाईमा अवस्थित छ भने वडाको क्षेत्रफल ८९.९८ वर्ग कि.मि रहेको छ । फुलपिडकट्टी २७°५३' ४४.६२" अक्षांश देखि ८५°५७'३८.०६" देशान्तरभित्र समुन्द्र सतहबाट करिब १३०० मिटर देखि ४००० मिटरको उचाईमा अवस्थित छ ।

मार्मिड २७°५१' ३५.३२" अक्षांश देखि ८५°५५'२९.०८" देशान्तर भित्र समुन्द्र सतहबाट करिब १२०० मिटरदेखि २५६० मिटरको उचाईमा अवस्थित छ भने वडाको क्षेत्रफल ४७.६३ वर्ग कि.मि रहेको छ । यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरूमा तल्लो भेगमा समशितोष्ण र माथिल्लो भेगमा लेकाली हावापानी पाइन्छ । पूर्व : दोलखा जिल्ला र चीन, पश्चिम : बाह्रबिसे न.पा. र जुगल गा.पा., र उत्तर : चीन दक्षिण : बाह्रबिसे न.पा. सिमाना भएको यस गाउँपालिकाको वडा विभाजन टेबल १ अनुसारको छ ।

टेबल : वडा विभाजन

वडा नं.	समावेश भएका साविक गा.वि.स.	साविक वडा नं.
१	लिस्तीकोट	१-९
२	तातोपानी	१-४
३	तातोपानी	५-९
४	फुलपिडकट्टी	१-९
५	मार्मिड	१-९

स्रोत : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

हावापानी (औषत) :

- अधिकतम तापक्रम : ३०.१ डि.से.
- न्यूनतम तापक्रम : ९ डि.से.
- हावापानीको किसिम : समशितोष्ण, शितोष्ण

१.३ आर्थिक, सामाजिक तथा धार्मिक जानकारी

क) जनसंख्या : टेबल : २०६९ डिजिटल प्रोफाइल को जनगणना अनुसार जनसंख्या

<https://bhotekoshiprofile.hamropalika.org/home>

वडा नं.	०-४	०५-०९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-६९	७०-७४	७५+	जम्मा
१	३५८	३६६	४०५	४०९	४५०	४३५	३७५	३९६	३२०	२२०	२५३	१७७	१७९	१४८	९९	१४६	४,७३६
२	१०८	९७	१३१	१७२	१७९	१८०	१४३	१७१	१३२	१२१	११३	७९	६६	४७	२९	३१	१,७९९
३	१३५	१०९	१०९	१४६	१४९	१५४	११७	९२	७८	६५	८०	६९	५५	३८	२२	३४	१,४३६
४	२९०	२६७	२७३	३६४	३६९	३५१	२८५	२४२	२६१	१८८	१६६	१३२	११९	७८	६४	८८	३,५३७
५	३१७	३१३	३०८	३९६	४६२	३७९	३५३	२६५	२७०	१७२	१९०	१५९	१३५	११२	७७	८९	३,९९७
जम्मा	१,२०८	१,१४४	१,२१८	१,४८७	१,६०९	१,४९९	१,२७३	१,१६६	१,०६९	७६६	८०२	६९६	५५४	४३३	२९१	३८८	१५,५०५

ख) जनजाती र बसोबास स्थल :

- जाती : थामी, तामाङ, शेर्पा, नेवार, मगर, राई, जिरेल, गुरुङ, बाहुन, क्षेत्री(पौडेल, राउत, भण्डारी), घटानी, वि.क., नेपाली, कामी, दमै आदि ।

टेबल : मुख्य जातजाति

वडा नं.	वडा	मुख्य जातजाति
१	लिस्तीकोट	शेर्पा, लामा, क्षेत्री, नेवार, दलित, तामाङ
२, ३	तातोपानी	शेर्पा, लामा, क्षेत्री, नेवार, दलित, तामाङ, थामी, भुजेल लामा, श्रेष्ठ, मोक्तान राई, थामी, घिसिङ, मगर
४	फुल्पिङकट्टी	नेपाली, थामी, नेवारी, शेर्पा आदि
५	मार्मिङ	शेर्पा, लामा, क्षेत्री, नेवार, दलित, तामाङ, थामी, लामा, मोक्तान गुरुङ, ठकुरी, मगर

स्रोत संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, फुल्पिङकट्टी, २०७३/०७४

ग) प्रमुख ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरु :

टेबल : गाउँपालिका भित्रका प्रमुख ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरु

क्र.स.	प्रमुख स्थलहरु	वडा	के का लागि प्रसिद्ध
१.	तातोपानी	भोटेकोशी-२, तातोपानी	तातोपानी स्नान
२.	भैरव कुण्ड	भोटेकोशी-२, तातोपानी	ताल तथा भरना

३.	ढुगुनागढी	ढोटेकोशी-३, तातोपानी	युद्ध किल्ला, काली देवी, सेती देवी, गुप्तेश्वर, गुम्बा:बोकच्यान,काकालिड, टासी धार्गेलीड
ॡ.	The Last Resort, नयाँ पुल	ढोटेकोशी-१, लिस्ती	बञ्जी जम्प
५.	छगाम	ढोटेकोशी-१, लिस्ती	पौ/आनी गुम्बा
६.	नारायणथान	ढोटेकोशी-ॡ, फुलिडकट्टी	नारायणथान मन्दिर
७.	लिस्ती	ढोटेकोशी-१, लिस्ती	लिस्तीमाई मन्दिर
८.	मार्मिड	ढोटेकोशी-५, मार्मिड	थुजी छेन्बो छ्याक्तोड, चेन्तोड, थर्पा छ्याइलिड, फुनफेन छ्याइलिड, टसीछोइलिड र पेमा छ्याइलिड गुम्बा
९.	मार्मिड	ढोटेकोशी-५, मार्मिड	वपौली कुण्ड(अन्थली), साडमाखानी तिर्थ, नँवरजोड भुमे, देउढुङ्गा माई, चाथली गुफा, सिरंपा नेगड पोखरी, महादेव, सेतीदेवी धर्साड गणेश, सात कन्या मन्दिर

घ) यस गाउँपालिकामा संचालित उद्योग व्यवसाय :

रेम्बो ट्राउट माछापालन, कोदारी चौकीडाँडा, लिपिड स्थित मिनेरल वाटर उत्पादन केन्द्र (भूकम्प अधि), स्याउ खेती, नादुड, ओतारी फर्निचर उद्योग, तातोपानी, पत्रे ढुङ्गा खानी छेरमाड, धूपी प्रशोधन तथा जम्बला इन्सेन्स उद्योग (२०७३ असार २१ को ढोटेकोशी बाढी अधि) टोपु चिराइतो खेती, गाई पालन व्यवसाय, कलसे बाखा पालन व्यवसाय, होटेल व्यवसाय, होटेल स्मल हेचेन, फेम्ली गेष्ट हाउस, कैलाश मानसरोवर होटल एण्ड लज, सोनाम लज, नमस्ते गेष्ट हाउस, हिमालय शेर्पा गेष्ट हाउस एण्ड रेष्टुरेन्ट, तातोपानी गेष्ट हाउस, माइती लज आदि ।

ङ) गाउँपालिकाबाट निर्यात हुने वस्तुहरु :

- तातोपानी नाका तर्फ निर्यात हुने वस्तुहरु :
मैदा, तामाको भाडा, एल्मुनियम भाडा, धुप, फलामको रड, सिमेन्ट, ईटा, सखर, चाउचाउ, बनस्पति घिउ, गाई/भैंसीको घिउ,चौरीको घिउ, नेपाली भोला, बिस्कुट, लसुन, प्याज, खुर्सानी, चक्लेट, जडिबुटि, तरकारी, फलफुल, ईन्डीयन सिल्क कपडा आदि ।
- राजधानी तर्फ निर्यात हुने वस्तुहरु :
विद्युत, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, स्लेट, गाई/भैंसीको दुध, खसी/बोका, रांगो/भैंसी, कुखुरा, धान, जडीबुटी, तरकारी, फलफुल, फुल, हस्तकला, मुकुण्डो, थान्का, गलैचा, काठ, नेपाली कागज, लप्सी आदि ।

१.४ प्राकृतिक सम्पदा :

- **प्रमुख नदीनालाहरू** : भोटेकोशी, काउले खोला, टाङ्गा खोला, घट्टे खोला, टुसारे खोला, कर्थली खोला, जिडरिम्बु खोला, चाडडोल खोला, लार्चा खोला, चाकु खोला, लापिलाड, खुकुण्डोल, टुम्बुक, छयासा, ठाल्ड, जिउरुड, भोटेछयासा आदि ।
- **ताल, पोखरीहरू** : भैरवकुण्ड, बपौली कुण्ड (अन्थली), सिरंपा नेगड आदि ।
- **मुख्य मुख्य छहराहरू** : तातोपानीको छहरा, काडलाडको छहरा, भैरवकुण्ड छहरा
- **वन तथा चरन क्षेत्र** : तातोपानी, लिस्ती, फुल्पिडकट्टी, गुम्बा, गोल्चे र सेलाड
- **निकुञ्ज आरक्षण क्षेत्र** : गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र
- **खनिज** : लिस्तीकोट-१, साबुखानी : फलामखानी, खरिदुङ्गा, पत्रे चट्टान आदि ।
- **वन्यजन्तु** : बाघ, भालु, बाँदर, चितुवा, मृग, कस्तुरी कुसुण्डा, थार, घोरल, स्याल, बँदेल, दुम्सी, ब्वाँसो, चमेरो, लोखर्के, न्याउरी मुसा वन बिरालो, मलसाप्रो, हाब्रे, चरी बाघ, फ्याउरो आदि ।
- **चराचुरुङ्गी** : डाँफे, मुनाल, मयुर ढुकुर, कालिज, तित्रा, सारौं, कोइली, भँगेरा, सुगा, गिद्ध, हुचिल, लाटो कोसेरो, बौडाई, पिउरा, काग, जुरेली, मलेवा, चिवेचरा, पानीहाँस, बकुल्ला, भालेचरा, फिस्ते, गौँथली, कल्चौडी, टिकटिके, परेवा, चमेरो, कामी चरा आदि ।
- **जडिबुटी/लहरा/कन्दमुल** : चिराइतो, पाँचऔले, टिमुर, यासाँगुम्बा, ठूलो ओखती, जटामसी, पदमचाल, टिमुर, पाखनवेद, बोभो, सुनपाती, सिलाजित, ग्यामजोल, वनमारा, तितेपाती, सतुवा, गोभ्रे सल्ला, खोटे सल्ला, चाँप, उतिस, लालिगुरास, लोक्ता, पट्टा, मलिण्डो, घिउ कुमारी, टिमुर, जिम्बु, बाबरी, तुलसी, च्याउ, सत्यजीवन, तरुल, पानी अमला, वन तरुल, पानी लहरा, कुरिलो, वनमारा, तितेपाती, वनफर्सी, आदि ।
- **वनस्पति** : काउलो, खसु, कमली, उतिस, चिलाउने, वड्सेट, गुराँस, सल्ला, धुपी, फलाट, चाँप, सउर, काफल, गुहेली आदि ।

टेबल : प्राकृतिक स्रोत

वडा नं.	वडा	प्राकृतिक स्रोत				सामुदायिक वन
		खानी	वन्यजन्तु	प्रमुख वनस्पती	प्रमुख खोलाहरू	
१	लिस्तीकोट	ढुङ्गा खानी	चितुवा, काठे भालु, रतुवा, घोरल, थार, वन बिरालो, मलसाप्रो, स्याल, दुम्सी	खोटे सल्ला, गोब्रे सल्ला, ठिंघ्रे सल्ला, धुपी सल्ला, चिमाल, वाँभ, फलाट,	भोटेकोसी, चाकुखोला, हेङ्गले खोला, वुल्कुटे, मार्मिड, लाक्पाडोसा, चन्द्रकु, चौरीखर्क,	त्याङ्गली, पाङ्ग्रेसिङ्ग, च्यान डाँडा, सेतीदेवी, सपुक । राष्ट्रिय वन - ज्याङ्गदान,

				चिलाउने, उतिस, दार	भ्यागुत्ते, छागाकुना	नामराङ्ग, मार्मिड, चन्द्रकु
२, ३	तातोपानी	खरी खानी, हुंगा खानी	भारल, भालु, चितुवा, थार, रातो मृग, हात्रे, कस्तुरी, निगाले, व्वासो, सालक, खरायो, गोहोरो, दुम्सी, चोगडा, डाँफे, मुनाल, कालिज, चिल, गिद्ध, भ्याकुर, चमेरो आदि	खसु, वाँभ, गुराँस, पहेले, धुपी सल्लो, फलाट, ठिग्रें सल्ला, टुनी कटुस, काफल आदि	भोटेकोसी, लार्चा, वुलवुले, घट्टे चंगुल, लिपिङ्ग	नादुङ्ग, टासिथाङ्ग, दुम्जेल, भुमेस्थान
४	फुल्पिडकट्टी	खरी खानी, हुंगा खानी	भारल, भालु, चितुवा, थार, रातो मृग, हात्रे, कस्तुरी, निगाले, व्वासो, सालक, खरायो, गोहोरो, दुम्सी, चोगडा, डाँफे, मुनाल, कालिज, चिल, गिद्ध, भ्याकुर, चमेरो आदि	खसु, वाँभ, गुराँस, पहेले, धुपी सल्लो, फलाट, ठिग्रें सल्ला, टुनी कटुस, चिलाउने, काफल, सुनाखरी, अर्गेली, मजिटो, सतुवा, अल्लो, चिराईतो, लौठ सल्ला	चाकु खोला, लाड, फुल्पिड, लाक्पाडोसा, छ्यासा	भुमेस्थान, सेतीदेवी, पाँचकन्या, जुडरुङ्ग, र थाडवेल
५	मार्मिड	हुंगा खानी	चितुवा, काठे भालु, रतुवा, घोरल, थार, वन बिरालो, मलसाप्रो, स्याल, दुम्सी	खोटे सल्ला, गोत्रे सल्ला, ठिग्रें सल्ला, धुपी, चिमाल, वाँभ, फलाँट, चिलाउने उतिस दार	भोटेकोसी, चाकु, हेङ्गले, वुल्कुटे, मार्मिड, लाक्पाडोसा, चन्द्रकु, चौरीखर्क,	त्याङ्गली, पाङ्ग्रेसिङ्ग, च्यानडाँडा, सेतीदेवी, सपुक

					भ्यागुत्ते, छागाकुना	राष्ट्रीय वन - ज्याङ्गदान, नामराङ्ग, मार्मिड, चन्दर्कु
--	--	--	--	--	-------------------------	--

स्रोत: संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, फुल्पिडकट्टी, २०७३/०७४

क) वन जडगल तथा पशुपन्छी :

गौरीशंकर संरक्षण क्षेत्र अन्तर्गत : नादुड, देउराली, कलंसे, गिद्रेवास, स्योड्वा, ट्वंप्पु, स्योड्वा, ग्याल्युक्पा, चोकर, मोकर आदि ।

वन वृक्षारोपण : नाङ्गा डाँडा, पहिरो, खर्कहरुमा वृक्षारोपण

अन्थली र त्याडथली : सल्लो, उतिस जातका रुखहरु रोपिएको ।

सिलिली : कुड्मिरो, खन्यु, लप्सी, तेजपात, सल्लो जातका ७००० भन्दा बढी बिरुवा रोपिएको ।

- भालु खोप वन संरक्षण क्षेत्र : २ सय वर्गमिटर क्षेत्रफल
- बगाम छागाम वन संरक्षण क्षेत्र : २०५.२५ वर्गमिटर क्षेत्रफल
- उग्रचण्डी वन संरक्षण क्षेत्र : १९७.२९ वर्गमिटर क्षेत्रफल
- राङ्गभाङ्ग भ्यालेभीर वन संरक्षण क्षेत्र : १३९ वर्गमिटर क्षेत्रफल
- जामुने वन संरक्षण क्षेत्र : १००.२५ वर्गमिटर क्षेत्रफल
- भ्यालेभीर वन संरक्षण क्षेत्र : भीरमौरी

१.५ शिक्षा

- शैक्षिक अवस्था :

टेवल : विद्यालय संख्या

वडा नं.	वडा	विद्यालय संख्या			
		बाल विकास केन्द्र	प्रा वि	निमावि	मावि
१	लिस्तीकोट	१	१	३	६
२, ३	तातोपानी	१	६	१	१
४	फुल्पिडकट्टी		५	१	१
५	मार्मिड	१	४	२	१

- स्रोत : संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, फुल्पिडकट्टी, २०७३/०७४

टेबल : शिक्षा सेवा तथा शिक्षण संस्थाहरु :

क्र.स.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
१.	उग्रचण्डी मा.वि.	लिस्तीकोट
२.	सेतीदेवी आ.वि.	काडलाड
३.	छ्याङ्सिङ आ.वि.	छ्याङ्सिङ
४.	हिमाललय पञ्चकन्या आ.वि.	घिप्चे
५.	भैरवकुण्ड आ.वि.	छगाम
६.	सूर्योदय आ.वि.	बगाम
७.	गुम्बा आ.वि.	गुम्बा
८.	भुमेश्वरी आ.वि.	च्यामनाशा
९.	कालीदेवी आ.वि.	टुसारे
१०.	सेतीभूमे आ.वि.	साबुखानी
११.	कोदारी मा.वि.	कोदारी
१२.	तातोपानी आ.वि.	तातोपानी
१३.	थामी गाउँ आ.वि.	थामीगाउँ
१४.	सेतीदेवी आ.वि.	नादुङ
१५.	सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	तातोपानी
१६.	गुप्तेश्वर आ.वि.	दुगुना
१७.	भुमिराज आ.वि.	बोक्यान
१८.	भैरवकुण्ड आ.वि.	फुडमाचे
१९.	भुमाचौर आ.वि.(भूकम्प पश्चात बन्द रहेको)	यार्मासिङ
२०.	भिरु मा.वि.	हिन्दी
२१.	थापीनारायण आ.वि.	नारायणथान
२२.	महाकाल आ.वि.	थामीगाउँ
२३.	नारायण आ.वि.	नारायणथान
२४.	गोरखनाथ आ.वि.	सेलाङकट्टी
२५.	पञ्चकन्या आ.वि.	फुल्पिङकट्टी
२६.	धनेश्वरी मा.वि.	चाकु
२७.	भिमसेन आ.वि.	त्याङ्थली
२८.	मार्मिङ मा.वि.	मार्मिङ
२९.	महादेव आ.वि.	छ्यादी
३०.	कालीदेवी आ.वि.	अन्थली

३१.	देउदुङ्गा आ.वि.	चन्द्रकु
३२.	गोल्ची आ.वि.	अन्थली

टेबल : भोटेकोशी गाँउपालिकाका ३ वर्ष माथिकाको साक्षरता दर

वडा नं	बाल विकास कक्षा	निरक्षर	साधारण लेखपढ(साक्षर)	आधारभूत तह	माध्यमिक तह	प्राविधिक एस.एल.सी.	स्नातक तह	स्नाकोतर तह	एमफिल	विद्या बारिधि	प्राविधिक डिप्लोमा	अध्यात्मिक सिकाई केन्द्र	४ वर्ष भन्दा कम	जम्मा
१	७३	१,१५३	७३१	१,४२९	८७४	०	४१	४	१	०	०	०	३५८	४,६६२
२	३६	५५८	१५८	५२४	३६३	०	२५	४	०	०	०	२	१०८	१,७७८
३	१२६	२५०	१४९	४७०	२७५	०	८	२	०	०	०	०	१३५	१,४१५
४	३५०	६३१	१२६	१,३६३	६७८	०	४७	६	०	०	०	२	२९०	३,४८३
५	६१७	४५९	३७५	१,३७९	७७१	०	४२	९	०	०	०	४	३१७	३,९७७
गाउँपालिका	१,१९२	३,०५१	१,५३९	५,१६५	२,९६१	४	१६३	२३	१	०	८	५७०	१,२०८	१५,८८५

१.६ स्वास्थ्य

टेबल : हाल संचालनमा रहेका स्वास्थ्य चौकी

क्र.स.	स्वास्थ्य चौकीको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	लिस्तीकोट स्वास्थ्य चौकी	भोटेकोशी गा.पा.-१, लिस्ती	
२	तातोपानी स्वास्थ्य चौकी	भोटेकोशी गा.पा.-२, तातोपानी	
३	फुल्पिडकट्टी स्वास्थ्य चौकी	भोटेकोशी गा.पा.-४, फुल्पिडकट्टी	
४	मार्मिड स्वास्थ्य चौकी	भोटेकोशी गा.पा.-५, चाकु, मार्मिड	
५	सुमित्रा स्वास्थ्य चौकी	भोटेकोशी गा.पा.-३, दुगुना	निर्माणाधीन अवस्था

टेबल : हाल संचालनमा रहेका सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई

क्र.स.	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	काडलाड सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	भोटेकोशी गा.पा.-१, लिस्ती	
२	घिपचे सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	भोटेकोशी गा.पा.-१, लिस्ती	
३	लालविरचोक सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	भोटेकोशी गा.पा.-२, तातोपानी	
४	नामथाड बोक्चेन सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	भोटेकोशी गा.पा.-३, बोक्चेन, तातोपानी	
५	डाँडागाउँ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	भोटेकोशीगा.पा.-४,डाँडागाउँ, फुल्पिडकट्टी	
६	मार्मिड सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	भोटेकोशी गा.पा.-५, मार्मिड	

१.७ रोजगारी

भोटेकोसी गाउँपालिकामा मानिसहरू मुख्य रूपमा कृषि, पशुपालन, वैदेशिक रोजगार, तथा व्यापारमा संलग्न छन् ।

क) कृषि भूमी :

- मुख्य खेती : आलु गहुँ, मकै, कोदो र लसुन आदि ।
- फलफूल खेती : स्याउ खेती, भुई स्याउ, सुन्तला, कागती आदि ।

ख) पेशा -व्यवसाय :

- खेती, पशुपालन, मजदुरी, व्यापार, पर्यटन, होटेल, व्यवसाय वैदेशिक रोजगारी, नोकरी आदि ।
- गाई, बाखा, चौरी, भेडा आदि पालन गरी कलड्से पात्ले, नेसिड, छेजुले जोरपाटी आदि खर्कहरूमा चरण गरी जिविकोपार्जन गर्छन् ।

टेबल : मुख्य वाली तथा पशुपालन

वडा नं.	वडा	मुख्यवाली तथा पशुपालन				
		खाद्यान्न	नगदे	तरकारी	फलफूल	पशुपालन
१	लिस्तीकोट	मकै, कोदो, गहुँ, जौ, फापर	आलु, मुला	आलु, स्कुस, काउली, बन्दा, सिमी, रायो, मुला, मटरकोसा, काँक्रा, लसुन प्याज, टमाटर	आलुचा, कागती, ज्यामिर, जुनार, नास्पाती, केरा, अम्वा, स्याउ, किवी आदि	गाई, गोरु, भैसी, भेडा, बाखा, चौरी, कुखुरा
२, ३	तातोपानी	मकै, कोदो, गहुँ, फापर	आलु	आलु, स्कुस, काउली, बन्दा, सिमी, रायो, मुला, मटरकोसा, काँक्रा, लसुन प्याज, टमाटर आदि	आलुचा, कागती, ज्यामिर, जुनार, नास्पाती, केरा आदि	गाई, गोरु, भैसी, भेडा, बाखा, सुँगुर
४	फुल्पिडकट्टी	मकै, कोदो, गहुँ, फापर, जौ, फापर तोरी	आलु, दुध, अदुवा, वेसार अलैची	आलु, स्कुस, काउली, बन्दा, सिमी, रायो, मुला, मटरकोसा, काँक्रा,	आलुचा, कागती, ज्यामिर,	चौरी, याक गाई, गोरु, भैसी, भेडा, बाखा, सुँगुर

				लसुन प्याज, फर्सी टमाटर आदि	जुनार, अम्वा केरा,	
५	मार्मिड	मकै, कोदो, गहुँ, धान, फापर	आलु, दुध, अदुवा, कुचो, तोरी	आलु, स्कुस, काउली, वन्दा, सिमी, रायो, मुला, मटरकोसा, काँक्रा, फर्सी आदि	हलुवावेद सुन्तला नास्पाती, केरा	चौँरी, याक गाई, गोरु, भैसी, भेडा, वाखा,

स्रोत: संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, फुल्पिडकट्टी, २०७३/०७४

रोजगारीको सन्दर्भमा भोटेकोसी गाउँपालिकाका १० वर्ष भन्दा माथिको उमेरका व्यक्तिको रोजगारीको मुख्य क्षेत्र कृषि तथा कृषि मजदुरी भएको सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कबाट देख्न सकिन्छ । कृषि पछाडिको मुख्य पेसा व्यवसाय तथा गैर कृषि ज्यालादारी भएको देखिन्छ । त्यसैगरी वैदेशिक रोजगारीको आकर्षण पनि यो गाउँपालिकामा उल्लेख्य देखिन्छ । तर सरकारी जागिर, स्वस्थ, शिक्षा, प्राविधिक क्षेत्र तर्फ भने रोजगार जनशक्ति तुलनात्मक रूपमा थोरै पाइएको थियो ।

वडा न	कृषि तथा पशुपालन	नोकरी जागिर	उद्योग तथा व्यापार	ज्याला मजदुरी	विद्यार्थी	गृहणी	वैदेशिक रोजगार	बेरोजगार	अन्य	उमेर कम	जम्मा
१	५३९	४१४	२९२	३३०	८४८	९७०	२४८	२१२	८८३	०	४,७३६
२	८९	१८३	१०२	३०६	३२२	३६०	४२	१२३	२७२	०	१,७९९
३	१८३	१२८	३३	१५७	२४६	१८१	३३	१५०	३२५	०	१,४३६
४	३९४	२८१	१२१	३६१	६०३	५८७	१७८	२८९	७२३	०	३,५३७
५	६५६	३३९	१३१	२९७	६६३	४०४	३८७	२३४	८८६	०	३,९९७
गाउँपालिका	१,८६१	१,३४५	६७९	१,४५१	२,६८२	२,५०२	८८८	१,००८	३,०८९	७,०५६	२२,५६१

टेवल : १० वर्ष भन्दा माथिको उमेरका व्यक्तिको मुख्य पेसा

१.८ भूकम्प सम्बन्धी विवरण

वि सं. २०७२ सालमा गएको विनाशकारी भूकम्पबाट सबैभन्दा बढी मानवीय र भौतिक संरचना नष्ट भएको जिल्लामा सिन्धुपाल्चोक पर्दछ । तसर्थ, सर्वेक्षणको क्रममा भूकम्पले भोटेकोसी गाउँपालिकामा पारेको असरको बारेमा पनि तथ्याङ्क लिइएको थियो । धेरै / पूर्ण क्षति भएका परिवारले भूकम्प पश्चात् पुनः निर्माण गरेको नगरेको सन्दर्भमा ८१.२ प्रतिशत घर पुन निर्माण गरिएको पाइयो भने १८.८ प्रतिशत घरहरू पुन निर्माण नगरेको पाइयो । पुन निर्माण गर्ने क्रममा ९६.७९ प्रतिशतले भूकम्प प्रतिरोधि विधिको प्रयोग गरेको पाइयो (हेर्नुहोस् टेवल १८) । लगभग ८२ प्रतिशत घरधुरीले सरकारबाट किस्तामा रकम पाएको देखियो । त्यसै गरी

करिव ५१ प्रतिशतले पहिलो किस्ता, ४८ प्रतिशतले दोस्रो किस्ता र २ प्रतिशतले सर्वेक्षणको समय सम्ममा तेस्रो किस्ता रकम पाएको देखियो । ७० प्रतिशतले घरको नक्सा पास गराएको पाइयो भने ३० प्रतिशत परिवारले नक्सा पास नगराई घर बनाएको पाइयो(हेर्नुहोस टेवल २१, २२, २३, २४, २५, २६, २७) ।

टेवल. २०७२ सालको महा भूकम्पमा परी घर क्षति भए नभएको सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	क्षति भएन	प्रतिशत	सामान्य क्षति	प्रतिशत	धेरै / पूर्ण क्षति	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
वडा १	१७	१५.०४	२९	८.०३	५९०	२७.९४	६३६	२४.५९
वडा २	१८	१५.९३	१०७	२९.६४	३५३	१६.७१	४७८	१८.४८
वडा ३	५	४.४२	७	१.९४	१७५	८.२९	१८७	७.२३
वडा ४	४४	३८.९४	३२	८.८६	६०१	२८.४६	६७७	२६.१८
वडा ५	२९	२५.६६	१८६	५१.५२	३९३	१८.६१	६०८	२३.५१
जम्मा	११३	१००.००	३६१	१००.००	२११२	१००.००	२५८६	१००.००
प्रतिशत	४.३७		१३.९६		८१.६७		१००.००	

टेवल २२ : धेरै / पूर्ण क्षति भएका परिवारले भूकम्प पश्चात् पुनः निर्माण गरे नगरेको विवरण

वडा नम्बर	पुनः निर्माण गरेको	प्रतिशत	पुनः निर्माण नगरेको	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
वडा १	४५०	२६.२४	१४०	३५.२६	५९०	२७.९४
वडा २	२७४	१५.९८	७९	१९.९०	३५३	१६.७१
वडा ३	१६०	९.३३	१५	३.७८	१७५	८.२९
वडा ४	५३९	३१.४३	६२	१५.६२	६०१	२८.४६
वडा ५	२९२	१७.०३	१०१	२५.४४	३९३	१८.६१
जम्मा	१७१५	१००.००	३९७	१००.००	२११२	१००.००
प्रतिशत	८१.२०		१८.८०		१००.००	

टेवल २३ : धेरै / पूर्ण क्षति भएका परिवारले भूकम्प पश्चात् पुनः निर्माण गरेकोमा भूकम्प प्रतिरोधी विधि प्रयोग गरे नगरेको विवरण

वडा नम्बर	प्रयोग गरेको	प्रतिशत	प्रयोग नगरेको	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
वडा १	४३८	२६.३९	१२	२१.८२	४५०	२६.२४
वडा २	२६४	१५.९०	१०	१८.१८	२७४	१५.९८
वडा ३	१५२	९.१६	८	१४.५५	१६०	९.३३
वडा ४	५२५	३१.६३	१४	२५.४५	५३९	३१.४३
वडा ५	२८१	१६.९३	११	२०.००	२९२	१७.०३
जम्मा	१६६०	१००.००	५५	१००.००	१७१५	१००.००
प्रतिशत	९६.७९		३.२१		१००.००	

टेबल २४ : भूकम्प पश्चात् पुनः निर्माणमा किस्ता रकम पाउने र नपाउने सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	किस्ता रकम पाएका	प्रतिशत	किस्ता रकम नपाएका	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
वडा १	५४४	२६.८५	७५	१६.७८	६१९	२५.०३
वडा २	२९८	१४.७१	१६२	३६.२४	४६०	१८.६०
वडा ३	१६४	८.०९	१८	४.०३	१८२	७.३६
वडा ४	५५०	२७.१५	८३	१८.५७	६३३	२५.६०
वडा ५	४७०	२३.२०	१०९	२४.३८	५७९	२३.४१
जम्मा	२०२६	१००.००	४४७	१००.००	२४७३	१००.००
प्रतिशत	८१.९२		१८.०८		१००.००	

टेबल २५ : भूकम्प पश्चात् पुनः निर्माणमा किस्ता रकम पाउने परिवारलाई तीन किस्ता मध्ये परिवारले प्राप्त गरेको किस्ता विवरण

वडा नम्बर	एक किस्ता पाउने	प्रतिशत	दुई किस्ता पाउने	प्रतिशत	तीन किस्ता पाउने	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
वडा १	३०४	२९.८६	२३९	२५.०५	१	१.८५	५४४	२६.८५
वडा २	१३८	१३.५६	१५९	१६.६७	१	१.८५	२९८	१४.७१
वडा ३	६७	६.५८	९७	१०.१७	०	०.००	१६४	८.०९
वडा ४	१४२	१३.९५	३५८	३७.५३	५०	९.२५	५५०	२७.१५
वडा ५	३६७	३६.०५	१०१	१०.५९	२	३.७०	४७०	२३.२०
जम्मा	१०१८	१००.००	९५४	१००.००	५४	१००.००	२०२६	१००.००
प्रतिशत	५०.२५		४७.०९		२.६७		१००.००	

टेबल २६ : भूकम्प पश्चात् पुनः निर्माणमा किस्ता रकम पाउने परिवारले घरको पुनः निर्माण पछि घरको नक्सा पास गराएको विवरण

वडा नम्बर	घरको नक्सा पास गराएका परिवार	प्रतिशत	घरको नक्सा पास नगराएका परिवार	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
वडा १	४५९	३२.५१	८५	१३.८४	५४४	२६.८५
वडा २	२३३	१६.५०	६५	१०.५९	२९८	१४.७१
वडा ३	१४९	१०.५५	१५	२.४४	१६४	८.०९
वडा ४	२१८	१५.४४	३३२	५४.०७	५५०	२७.१५
वडा ५	३५३	२५.००	११७	१९.०६	४७०	२३.२०
जम्मा	१४१२	१००.००	६१४	१००.००	२०२६	१००.००
प्रतिशत	६९.६९		३०.३१		१००.००	

टेबल २७ : परिवारले विगत तीन वर्षमा सामना गर्नुपरेको प्राकृतिक प्रकोप सम्बन्धी विवरण

	वडा नम्बर १	वडा नम्बर २	वडा नम्बर ३	वडा नम्बर ४	वडा नम्बर ५	जम्मा
--	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------

परिवारले सामना गरेको प्रकोप	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	कुलमा प्रतिशत
वाढी/ पहिरो	२३	३७.१	४६	९७.९	११	६३.१	११	१६.५	४२	६.९१	९७६
आगलागी	५	०.७९	७	१.४६	१	०.५३	७	१.०३	४	०.६६	२४
भूकम्प	६२	९७.८	४७	९८.५	१८	९६.२	६४	९४.	५३	८७.५	२४४
खडेरी	१६	२६.५	३	०.६३	८	४.२	४६	६८.३	९	४.४	६७०
हावाहुरी/ असिना	२९	४६.३	४७	९८.३	१२	६५.२	१२	१८.१	३१	५.१०	१०४
महामारी	५	०.७९	३	०.६३	१	०.५३	२४	३.५५	१	०.१६	३४

टेबल २८ : भूकम्प पश्चात पुनः निर्माणमा किस्ता रकम पाउने परिवारको विवरण

भोटेकोशी गाउँपालिका	PA Number	पहिलो किस्ता	दोश्रो किस्ता	तेश्रो किस्ता
वडा नं. १	१०४९	१०१८	९०४	५४४
वडा नं. २	८०१	७४९	५८३	२७१
वडा नं. ३	४३२	४२९	३६६	११६
वडा नं. ४	१०७७	१०६३	९९८	५४६
वडा नं. ५	९३६	९०१	७५१	५४६
जम्मा	४२९५	४१६०	३६०२	२०२३

स्रोत : राष्ट्रिय पुननिर्माण प्राधिकरण

जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई(अनुदान व्यवस्थापन तथा स्थानिय पूर्वाधार), चौतारा, सिन्धुपाल्चोक ।

१.९ व्यक्तिगत घटना दर्ता र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको विवरण

जेष्ठ नागरिक भत्ता ७०वर्षमाथि		जेष्ठ नागरिक भत्ता दलित		जेष्ठ नागरिक एकल महिला		विधवा आर्थिक सहायता		क बर्ग		ख बर्ग आर्थिक सहायता		दलित बालबालिका		जम्मा	
संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
१४४	११३००००	८७	६७८३००	१८१	१४३६४००	२५६	१९८९६८०	६०	७१८२००	१०६	६६८१९२	१५२	२३४०८०	१७८६	१७०२४८५२
१५७	११,४४१,३२०	८८	६९६,९२०	१८८	१,४८४,२८०	२६०	२,०५३,५२०	६०	७१८,२००	१०६	६७६,७०४	१५८	२४२,६३९	१,८१७	१७,३१३,५८३
१६१	११,४२८,०००	९२	७२०,८६०	२००	१,५७१,४४३	२५५	२,०२९,५८०	७१	८४१,८९०	१७०	१,०७४,७१३	१६६	२६२,१७०	१,९१५	१७,९२८,६५६
१७०	११,५६९,४४९	९१	७०७,५६०	२०६	१,६२७,९२०	२४५	१,९३६,४८०	७५	८९७,७५०	१७८	१,१२५,७१२	१७३	२५८,७९२	१,९३८	१८,१२३,६६३

स्रोत : राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जिकरण विभाग, बबरमहल, काठमाण्डौ ।

गृह मन्त्रालय, नेपाल सरकार ।

१.१० गाउँपालिकाबाट स्थानीय सर्वसाधारणलाई प्रदान गरिने सार्वजनिक सेवा विवरण

- हुलाक सेवा :
हुलाक : १ , भोटेकोशी-४, हिन्दी १, हाल भोटेकोशी-२, कोदारी ।
- विद्युत उत्पादन विवरण :
टेवल ३३ : गाउँपालिका भित्र रहेका जलविद्युत आयोजना ।

क्र.स.	परियोजनाको नाम	कार्यान्वयन स्थान	सम्पर्क ठेगाना	उत्पादन क्षमता	कैफियत
१.	माथिल्लो भोटेकोशी जलविद्युत परियोजना	भिरु, फुल्पिडकट्टी	सोल्टीमोड, काठमाण्डौ	३६ मेघावाट	संचालित
२.	चाकु खोला साना जल विद्युत परियोजना	चाकु, मार्मिड		१६ मेघावाट	संचालित
३.	मध्य भोटेकोशी जल विद्युत आयोजना	चाकु, जम्बु	महाराजगञ्ज, काठमाण्डौ	१०२ मेघावाट	निर्माणाधीन
४.	भैरव कुण्ड हाइड्रोपावर कम्पनी	लार्चा	कमलपोखरी, काठमाण्डौ	३ मेघावाट	संचालित
५.	हिम रिभर हाइड्रोपावर कम्पनी	लिपिड	काठमाण्डौ	१६ मेघावाट	संचालित
६.	लाफिङ्ग बुद्ध हाइड्रोपावर कम्पनी प्रा.लि.	चाकु	कमलादी, काठमाण्डौ	३ मेघावाट	संचालित
७.	शिव श्री हाइड्रोपावर कम्पनी	चाकु	रातोपुल, काठमाण्डौ	२२.२ मेघावाट	निर्माणाधीन
८.	लार्चा खोला जलविद्युत आयोजना निर्माण	लार्चा			प्रस्तावित
९.	चाडोल खोला जलविद्युत आयोजना निर्माण	चाडोल			प्रस्तावित
१०.	जिङ्गिर्म्बु खोला जलविद्युत आयोजना निर्माण	जिङ्गिर्म्बु			प्रस्तावित
११.	टुसारे खोला जलविद्युत आयोजना निर्माण	टुसारे			प्रस्तावित

- पशु सेवा शाखा :
उपलब्ध सेवा सुविधा तथा कार्यक्रम :
  - जुकाको औषधी वितरण
  - पशुपंक्षी उपचार सेवा कार्यक्रम

- कृषकहरुलाई पशुपंक्षी पालन सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि तालिम
  - पशुपंक्षीमा लाग्ने महामारी, रोग विरुद्ध खोप कार्यक्रम
  - बाखाहरुमा नश्ल सुधारको लागि उन्नत तथा क्रस जातको बोका वितरण
  - युवा लक्षित कार्यक्रम
  - पशु आहारा कार्यक्रम तर्फ हिउँदे, वर्षे, बहुवर्षे घाँसको बिउ विरुवा सेट्स वितरण
  - खोर गोठ निर्माण तथा सुधार कार्यक्रम
- **कृषि शाखा :**
उपलब्ध सेवा सुविधा तथा कार्यक्रम :
    - बेमौसमी तरकारीको बिउ बिजन वितरण
    - मकै, गहुँ, धान, आलुको बिउ वितरण
    - हिउँदे तथा वर्षे फलफुलहरु जस्तै : सुन्तला, कागती, स्याउ, आरु, नास्पती, अलैंची तथा कफी आदिको विरुवा वितरण
    - रोग किरा व्यवस्थापनको लागि विषादी वितरण
    - बेमौसमी तरकारी खेतीको लागि टनेल तथा थोपा सिंचाई सेट वितरण
    - कृषि मेसिनरी औजार वितरण
    - कृषकहरुलाई आधुनिक कृषि प्रविधि सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि तालिम
    - युवा लक्षित कार्यक्रम
    - भकारो / गोठेमल सुधार कार्यक्रम
    - जैविक तथा कम्पोस्ट मल बनाउने
    - ट्राउट माछापालन सम्बन्धि तालिम
    - च्याउ खेती सम्बन्धि तालिम
  - **स्वास्थ्य शाखा :**
उपलब्ध सेवा सुविधा तथा कार्यक्रम :
    - दिर्घ रोगहरुको उपचार बापत विरामीलाई उपचार खर्च प्रदान ।
    - विभिन्न स्वास्थ्य संस्था मार्फत निशुल्क औषधि वितरण ।
    - गर्भवती सम्मान कार्यक्रम (चार महिनामा भण्डा, छ महिना, ८ महिना र ९ महिनामा सहित २ के.जी गेडागुडी, १ के.जी आयोडिन युक्त नुन, नुहाउने साबुन १/१ वटा, लुगाधुने साबुन १/१ वटा, स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भए पश्चात १ धार्नी घिउ, १ क्यारेट अण्डा र रु. २००० रुपैया नगद प्रदान ।
    - विभिन्न स्वास्थ्य संस्था मार्फत विभिन्न रोगहरुको निशुल्क उपचार ।
    - प्रत्येक महिना गाउँघर तथा खोप क्लिनिक संचालन ।

- विभिन्न स्वास्थ्य संस्था मार्फत प्रसुति सेवा प्रदान ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाबाट विभिन्न किसिमका स्वास्थ्य परामर्श एवं प्रेषण सेवा प्रदान ।
- सूचना प्रविधि शाखा :
  - गाउँपालिकालाई सूचना प्रविधिमा अगाडि बढाउन इन्टरनेट, टेलिफोन, डिजिटल नोटिस बोर्ड, सि.सि.क्यामेरा, ईलेक्ट्रिक हाजिरी आदिको सेवा प्रदान ।
  - गाउँपालिकामा प्रयोग भईरहेको कागजी प्रक्रियालाई हटाई एम.आई.एस. सफ्वेयर मार्फत सेवाग्राहीलाई छिटो सेवा सुविधा प्रदान ।
  - सामाजिक सुरक्षा भत्ताको अनलाईन डाटा ईन्ट्र भईरहेको ।
  - गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय र यस अन्तर्गतका कार्यालय, संस्थाहरूमा प्रयोगमा भएको फोटोकपी मेसिन, कम्प्युटर, राउटरको आवश्यक मर्मत सम्भार ।
  - गाउँपालिकामा प्राप्त ईमेल, चिठीपत्रहरूको समयमा नै सूचना आदान-प्रदान ।
  - सामाजिक सञ्जाल जस्तै वेभसाईट, फेसबुक, ट्विटर, युट्युब, मोबाईल एप मार्फत गाउँपालिकाले गर्ने कार्य र प्रगति विवरण बारे जनता माझ जानकारी प्रदान।
  - कार्यालयमा आएका सुचनाहरूलाई एस.एम.एस., फोन र अन्य सामाजिक सञ्जाल मार्फत छिटो छरितो रूपमा वडा कार्यालय र जनप्रतिनिधिज्यूहरूलाई आवश्यक जानकारी ।
  - गाउँपालिकाका कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूलाई आवश्यक सूचना प्रविधि सम्बन्धि सिप र तालिमको व्यवस्था ।

● रोजगार सेवा केन्द्र :

उपलब्ध सेवा सुविधा तथा कार्यक्रम :

- गाउँपालिका भित्रका बेरोजगारहरूको तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम र गाउँपालिका अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम मार्फत गाउँपालिका भित्रका दक्ष, अदक्ष बरोजगारहरूलाई रोजगारको अवसर सृजना गरी स्वदेश मै काम गर्ने वातावरण मिलाई मुलुकको विकासलाई तीव्रता दिन ।

❖ गाउँपालिकामा भएका खानेपानी तथा उपभोक्ता समिति :

- तातोपानी खानेपानी उपभोक्ता समिति
- डाँडा टोल खानेपानी उपभोक्ता समिति
- थामीगाउँ छोचेपा खानेपानी उपभोक्ता समिति
- लुकसिङ कर्मसिङ खानेपानी उपभोक्ता समिति

- पन्थली खानेपानी उपभोक्ता समिति
- काथाड टोल खानेपानी उपभोक्ता समिति
- काडलाबारी खानेपानी उपभोक्ता समिति
- टुम्बुक खानेपानी उपभोक्ता समिति

❖ गाउँपालिकामा भएका स्थानीय संघसंस्था, क्लब र युवा समूहहरु :

➤ स्थानीय संघसंस्थाहरु :

- 1 महिला आत्म निर्भरता केन्द्र, मेलम्ची
- 2 टुकी संघ, सुनकोशी, थुम्पाखर
- 3 सामुदायिक सारथी नेपाल
- 4 माईती नेपाल
- 5 जाईका नेपाल
- 6 रिडम नेपाल
- 7 समृद्धि नेपाल
- 8 ग्रामीण महिला सिर्जनशील परिवार
- 9 टाटा कम्युनिटी ईनिसिएटिव ट्रष्ट
- 10 आशा नेपाल
- 11 एन सेट नेपाल
- 12 सिप्रदियन सहायता संस्था
- 13 सेवक नेपाल
- 14 द्वारिका फाउन्डेशन
- 15 जनहित ग्रामीण सेवा समिति

➤ स्थानीय क्लबहरु

- 1 भैरवकुण्ड युवा क्लब, तातोपानी
- 2 फ्रेंड्सिप युवा क्लब, दुगुनागढी
- 3 सिद्धार्थ योङ स्टार युवा क्लब, नारायणथान
- 4 न्यू जेनेरेशन क्लब, खोकुण्डोल
- 5 मितेरी युवा क्लब, कोदारी
- 6 दुगुनागढी युवा क्लब, दुगुनागढी
- 7 सिन्धु ११ स्पोर्ट्स क्लब, हिन्दी
- 8 भोटेकोशी युवा क्लब, लुकसिङ
- 9 थापीनारायण युवा क्लब, सुनखानी
- 10 फेण्डसिप युवा क्लब, सेलाडकट्टी

➤ भोटेकोशी गाउँपालिका वडा नं. ३ मा रहेका युवा समूहहरु

- 1 भरना युवा क्लब, लार्चा
- 2 दुगुनागढी युवा समूह, दुगुनागढी
- 3 कालीदेवी आमा समूह

➤ भोटेकोशी गाउँपालिका वडा नं. ५ मा रहेका युवा समूहहरु

- 1 शान्ति युवा क्लब
- 2 कोकरसिंह युवा क्लब
- 3 गणेश युवा क्लब
- 4 कालिदेवी युवा क्लब
- 5 नाम्बारचोड भूमे युवा क्लब
- 6 भोटेकोशी युथ क्लब
- 7 देउढुङ्गा युवा क्लब

❖ भोटेकोशी गाउँपालिका भित्र रहेको सहकारी संस्थाहरु :

टेबल ३४ : भोटेकोशी गाउँपालिका भित्र रहेको सहकारी संस्थाहरु

क्र.स.	सहकारीको नाम	ठेगाना
१	भाटेकोशी महिला बि. बहु. स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
२	कैलास बचत तथा ऋण स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
३	लगनशिल महिला बचत तथा ऋण स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
४	जागृति मातृशिशु बचत तथा ऋण स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
५	श्री हाम्रो चाकु बचत तथा ऋण स.स.लि.	मार्मिड, सि.पा. ।
६	श्री गोर्खा नेपाल बचत तथा ऋण स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
७	अमर उज्यालो साना किसान स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
८	बञ्जी सामुदायिक कृषि स.स.लि.	मार्मिड, सि.पा. ।
९	त्याडथली कृषि बचत स.स.लि.	मार्मिड, सि.पा. ।
१०	सिन्धु पर्यटन सहकारी स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
११	लिस्तीमाई बचत तथा ऋण स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
१२	गौरीशंकर टुकी बचत तथा ऋण स.स.लि.	मार्मिड, सि.पा. ।
१३	मितेरी उपभोक्ता स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
१४	शितल उपभोक्ता स.स.लि.	लिस्ती, सि.पा. ।
१५	जिवन सुधार कृषि सहकारी संस्था लि.	फुल्पिडकट्टि, सि.पा. ।
१६	थानसिङ्ग कृषि स.स.लि.	फुल्पिडकट्टि, सि.पा. ।
१७	हिमालयन मितेरी बचत तथा ऋण स.स.लि.	फुल्पिडकट्टि, सि.पा. ।
१८	श्री शयपत्री उपभोक्ता सहकारी स.लि.	मार्मिड, सि.पा. ।

१९	लार्चा फुमाचे कृषि स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।
२०	श्री निशाना उपभोक्ता स.स.लि.	मार्मिड, सि.पा. ।
२१	कोकर सिड उपभोक्ता स.स.लि.	मार्मिड, सि.पा. ।
२२	सर्वश्रेष्ठ स.स.लि.	मार्मिड, सि.पा. ।
२३	त्रिशक्ति कृषि स.स.लि.	तातोपानी, सि.पा. ।